

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in večja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA
NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Šentpeterski shod.

Nade, ki jih je stavila notranjska kmetijska stranka na šentpeterski shod, so se ji sijajno izpolnile. V dobi neizprosne boje na življenje in smrt, ki ga je naši kmetijski stranki napovedala klerikalna stranka, je zbroval naš prekrasni shod v prometnem središču Notranjske pod milim nebom. Devetsto mož je priseglo na kmetijsko zastavo. Kmetijska stranka je postala s šentpeterskim shodom moč, s katero mora slovenska politika računati.

Pripravljalni odbor kmetijske stranke je sklical shod na prosto, ker ne bi nobena dvorana v Št. Petru bila za vse vdeležence dovolj obsežna. Ni ga kraja v postojnskem in bistriškem okraju, ki ne bi bil zastopan, pa tudi vipavski in senožeški okraj sta poslala zastopnike. Čeravno so v naši demokratični stranki vsi enaki in ne imenujemo imen veljakov, moramo vendar pred vsemi omeniti med udeleženci vrle Košance, kremenite Zagorce in krepko četo mož iz slavenske občine, kjer je tekla zibel kmetijski stranki.

Shod sam se je vršil popolnoma mirno, le gromoviti vskliki pritrjevanja so se glasili. Razpravljalo se je vseskozi stvarno, kakor v našem razgretem času menda še malokje. Po iskrenem pozdravu sklicatelja, načelnika kmetijske organizacije g. Kristana, in soglasni izvolitvi deželnega poslanca g. Arko-ta za predsednika, g. Cučka iz Knežaka za podpredsednika, gg. Ambrožiča, Česnika, Petriča in Žele-ta za reditelje, je gosp. Alojzij Domicelj, ki kot domačin-gospodar in kot absolvent kmetijske šole na Grmu ter višje poljedelske šole v Klosterneuburgu pozna praktično in teoretično kmetijska vprašanja, razvil v navdušenem govoru agrarni program. Morali bi pisati k vsaki točki cele članke (program smo objavili že v zadnji številki), da bi pojasnili, kako velikanskega po-

mena so za kmetijski stan v našem programu zbrane dalekosežne besede. G. Domicelj je vsaki točki podal stvarnih pojasnil, katerim so poslušalci sledili z vidnim zanimanjem in krepkim odobravanjem. Nato je gospod Prosen iz Vrvice sprožil zanimiv predlog, naj se kmetom, ki morajo zavoljo sinov, če hočejo, da se jih oprosti vojaščine, hoditi nekako na nabor do 60. leta, zniža ta doba na 55. leto. O tem predlogu bomo še pisali.

Tretji govornik naš vrli gost g. Jenko, kmet iz Zg. Brnikov na Gorenjskem — tudi absolvent kmetijske šole — je v ognjevitom govoru vspeodbujal, naj se krepko organizujemo, naj podpiramo z agitacijo in dopisi svoje glasilo „Notranjca“, naj se zanašamo le nase in odklonimo vse kuratorje, naj že bodo liberalni ali klerikalni in vzbudil burno odobravanje. Tako more govoriti kmetu le kmet, ki se je izvežbal. Gorenjski gost je našim mlajšim somišljenikom lep primer, kako naj se vežbajo v govorništvo, kako naj se izobražujejo, da bodo mogli zgovorno razglašati kmetovo mnenje. Le kmet zna govoriti kmetu prav iz srca.

G. Ditrich, trgovec iz Postojne in g. Česnik, nadučitelj iz Knežaka sta znana govornika. Oba sta obetala kot zastopnika svojih stanov, da bosta po vseh močeh podpirala težnje kmeta.

Nato je g. Ambrožič iz Nove Sušice predlagal kandidatom za državni zbor v volilnem okraju glavarstvo Postojna in sodnija Lož g. Josipa Deklevo iz Postojne. Zborovalci ga niso pustili izgovoriti, kajti ni jim bilo treba ne slaviti ne predstavljati tega moža. Kot moža naše krvi in našega stanu ga poznamo. Soglasni klic: Živio Dekleva! Gromoviti pozdrav prvega kmetijskega kandidata je odmeval po vsej vasi. In ko je kandidat stopil na oder in izjavil, da kandidaturo s kmetijskim programom vsprejme, se je polastilo radostno navdušenje vseh zborovalcev.

Shod je nato soglasno (predsednik je pozivljajal pri protiglasovanju, naj se nasprotniki oglase) proglasil

Josipa Deklevo

za kandidata „Notranjske kmetske stranke.“

„Trebajo bo hudega boja. Na zmago pa se lahko zanesemo, če stori vsakdo svojo stanovsko dolžnost,“ s temi besedami je kandidat bodril volilce. Častno vprašanje notranjskega kmetskega stanu je, da vodi započeti boj do zmage.

Somišljeniki!

Imeniki volilcev so v nekaterih notranjskih občinah že razpoloženi na županstvih na javni upogled, kjer pa še niso, tam se to zgodi tekom prihodnjega tedna. Na občinski deski je razglašeno, od katerega dne so imeniki razpoloženi in ob katerih urah je vsak dan volilcem dovoljeno jih pregledovati in si delati izpiske. Ker so imeniki razpoloženi le 14 dni in je le v teh 14 dneh možno reklamirati, pozivljamo somišljenike, da si nemudoma pregledajo imenike, da si jih po večkrat izpišejo in prepisejo, da natančno od moža do moža domače občine pretehtajo, ali je kak somišljenik premalo in kak pristaš nasprotnikov preveč kot volilec upisan. Kdor hoče komu prireklamirati volilno pravico, mora priložiti reklamaciji krstni list (od rojstne župnije), svedočba državljanstva (od glavarstva) in svedočbo enoletnega bivanja v občini (od županstva). Te dokaze si je treba nemudoma poskrbeti. Vsaka zapoznala reklamacija, kakor tudi vsaka reklamacija brez dokazov, se kratkomalo odkloni. Če kakega somišljenika klerikalni župani ozir. kaplani, ki so sestavljali imenike,

spravijo ob volilno pravico, se jim posreči ta nakana morda le, ker računajo, da se pristaši „kmetske stranke na Notranjskem“ ne bodo zadostno potrudili. Vsaka malomarnost je pregreha nad lastnimi interesi! Teh 14 reklamacijskih dni se bije prva bitka v volilni vojski.

Vsa volilnoppravna pojasnila daje brezplačno za postojnski-vipavski-senožeški-bistriški in ložanski okraj g. Fran Arko, dež. poslanec v Postojni; za idrijski-logaški-vrhniški-cerkniški okraj pa pisarna dr. Triller in dr. Novak v Ljubljani.

Domače vesti.

Notranjski volilci udeležite se polnoštevilno volilnih shodov. Za občino Hrenovice se vrši shod v nedeljo dne 24. marca ob 3. uri popoldne v gostilni „na Dilcah“. Za občino Senožeče in okolico se vrši shod v ponedeljek dne 25. marca ob 3. uri popoldne na dvorišču pred tovarno. K najobilnejši udeležbi vabi „Gospodarsko in politično društvo za Notranjsko v Postojni.“

Slovenčevo poročilo o šentpeterskem shodu je vzbudilo neizmerno ogorčenje. V dopisih mnogih somišljenikov izraža zaničevanje klerikalni lažnjivosti. Onemogla jeza govori iz „Slovenca“. Najbolj zanimivo je, da so en čas nameravali kaplani nahujskati zapeljance, da tudi pridejo na naš shod, seveda z namenom ga razbiti. In že so klobuke močili, da pridejo, kar pride ukaz iz Ljubljane, da ne smejo na shod. Tedaj so vse prižnice krog Št. Petra začele delati proti našemu shodu. Pa ni pomagalo. V nedeljo ima Žitnik predstavo v Št. Petru pa bo vse obljubil kakor krošnjar. Zato pa

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa. (Dalje.)

Sedaj plamte baklje. Gosposki marofi in kleti, vse to gori živim plamenom in dela pot hrvaški vojski od Planine do Kozja, Pilštajna in ob Sotli proti sv. Petru.

Ilija bodri, sokolí. Komaj gazi vojska visoki sneg. Od truda cepajo možje. Nihče ne vpraša več zanje. Zmrznili bodo, Nemci jih pokoljejo, gavrani jih požro. Le naprej, že se vidi Hrvatska. Kmalu smo pri Matiji. Kmetje mrko in zlovoljno korakajo. Ilija jih miri in teši. Le še urico, pa smo na domačem svetu. A kaj se je tam zasvetilo? Čuješ trobento? Da, to je vojska kapetana Jurija Schrattenbacha, to so celjski oklopniki. Besno se zakade v kmete.

Po kratkem groznem boju pokriva velik del kmetske armade sneženo polje. Razbita je zadnja sila vstašev.

Doli ob Sotli bežita v mesečini dva moža pod orožjem, Gregorič in Gušetič. Presekala sta se skoz

oklopnike in zdaj gazita sneg. Gušetič je pešal, da ga je komaj priganjal Gregorič, ki ga je držala kljub hudim ranam pokonci krepka volja. Pri nekem župniku si izposodita konja pa odjašeta.

XXXIV.

Pri vratarju mokriškega grada se pojavi nekega dne frater frančiškan in zaželi govoriti z gospodarjem Stjepkom Gregorijancem.

„Od dveh mrtvecev Ti nosim pozdrav“, tako nagovori frater plemiča.

„Od mrtvecev?“ začudi se gospodar.

„Mirno sedi in slušaj“, veli sivi starec frančiškan. „Jaz sem brat Bonaventura iz Zagreba. Poprej pa sem bil župnik Ivan Babič.“

„Župnik brdovski?“ zakliče Stjepko.

„Da, župnik brdovski. Obtožili so me, da sem naščuval kmete k vstaji, zaprli me za nekaj časa v samostan, a jaz sem za vselej ostal v njem. Pozdravljata Te tvoj rajni otec Ambrož in kmetski kralj Matija Gubec.“

„Ne razumem Te“, odvrne Stjepko in povese glavo.

že gre po Notranjskem pregovor o takih, ki veliko govore in obetajo, pa nič ne drže in ne store: „Obljube dela kakor — Žitnik“.

Kandidaturo Ivana Grudna za logaško-cerkniško-idrijski-vrhniški okraj je z navdušenjem odobril shod zaupnikov logaškega okraja. Naša kmetska stranka sicer za enkrat še ni oficijelno razširila delokroga v ta volilni okraj, vendar kandidaturo Grudna, ki je naše gore list, lahko iz srca pozdravlja, ker je naroden agrarec vseskoz.

„Po tri žene bo imel lahko vsak mož, če zmagajo liberalci pri občinskih volitvah na Vrhniki“, s tem so neposredno pred volitvijo v vrhniških podobčinah zbegali lahkoverne može. Ogorčene soproge so prignale po kaplanu naščuvane svoje možakarje volit zoper novo postavo o treh ženah, ki jo bo menda upeljal občinski odbor! Tako so zmagali. — V ložanskem okraju so imeli klerikalci ponoči nekako zborovanje. Govorilo se je, da če zmagajo klerikalci pri državnoborskih volitvah, da razdele „liberalna“ posestva med klerikalne volilce! — Takih sredstev se poslužujejo klerikalci. Kdor ne živi v kranjskih razmerah, bi vse prej verjel, kot da se upa duhovnik s takimi gorostasnimi neumnostimi vleči ljudstvo za nos, še manj pa, da mu ljudstvo verjame. A žalostna resnica je, da je stoletna klerikalna nadvlada in duhovništvo kot „izobraževalec“ ljudstva povzročilo take razmere. Razširjevalce takih vesti naj se naznani oblasti, da jih v smislu novega zakona o volilni svobodi kaznuje.

Vsesokolski zlet v Prago. Kakor nam naznanja „Slovenska Sokolska Zveza“, vozil bo povodom vseso-

„Kmalu me razumeš. Tvoj oče je bil tik pred smrtjo. Ni bilo ne sina, ne sinahe, le jaz sem bil pri njem, njegov stari prijatelj. Ležal je v postelji držeč blagoslovljeno svečo v roki. Zgane se, pa mi veli: Prijatelj, čuj me. Moj sin od prve žene se zove Stjepko. Vrela kri je, prevrela. Umreti moram. Baltazar, mlajši sin, je slabič, a iz Stjepka zna postati cel mož. Lahka je danes prilika, da zagazi v hudobijo. Zato ga naj spremlja Tvoje oko, in kedar zapade v greh, pojdi k njemu in mu zakliči. Stoj! Poreči mu, da je plemič in da mu teče rod iz naroda. Kaj smo plemiči brez ljudstva? A mi davimo in bijemo narod, da nas mrzi. Oj, nadaljuje starec proroškim glasom, vidim, da poplavi enkrat kri vso domovino. Kosa ne kosi več trave, ampak glave, kmetski cepec postane smrtonosni bat. Oj blagor mi, da bom tedaj že počival. A moj sin bo živel. Povej mu, da naj se spomni, da ima srce, kajti gospodstvo je list, ki zeleni pa lahko uvene, srce pa je cvet; ki je svež od vekov do vekov, ker ga rosi solza božjega očesa. — Tako je govoril tvoj oče in izdihnil. Zdaj sem došel k Tebi, da Ti zakličem: Stoj!“

„Zapadel sem v hudobijo?“ vpraša Stepko ves prepaden.

(Dalje prih.)

kolskega zleta v Prago, iz Ljubljane v Prago posebni vlak, ako se pravočasno naznani zadostno število vdeležencev. Vdeležencev mora biti toliko, da je v Ljubljani voznina za najmanj 300 oseb garantirana. Vlak ki bo odhajal v noči od 27. na 28. rožnika t. l. iz Ljubljane, vozil bo po progi Ljubljana—Jesenice—Zeltweg—St. Mihael—Selzthal—Linz—Sv. Valentin—Budjevice—Tabor—Praga, ter bo vozil 16 ali 18 ur in bo stala voznina tja in nazaj III. razred samo 20 K 50 vin. Iz Prage se bo lahko odpotovalo posamično s poljubnimi vlaki, izvzemši brzovlake, tekem 30 dni in veljajo vozni listi seveda le za gori omejeno progo. Tudi bo možno, nazaj grede vožnjo poljubno prekiniti. Z ozirom na vse te udobnosti vabimo vse brate Sokole, prijatelje Sokolstva in druge udeležence, da se v čim večjem številu udeleže tega veličnega vsesokolskega izleta. Da moremo „Slovenski Sokolski Zvezi“ pravočasno naznaniti število vdeležencev, prosimo vse one, ki se nameravajo vdeležiti, da nam to gotovo do 1. aprila t. l. naznanijo.

Telovadno društvo „Sokol“ v Postojni.

Šolsko vprašanje v Zadlogu pri Črnem Vrhu je postalo zopet zelo pereče. Zadnje čase so letali agitatorji od hiše do hiše, zbirajoč podpise za odpravo nameravane šole v Zadlogu, mesto katere naj se raje poveča šola v Črnem Vrhu. Taka krajevna vprašanja in lokalne boje se mora reševati zgolj stvarno in popolnoma nepristransko. Če je krajevni položaj tak, da je šole treba, se drugi kraji temu ne smejo protiviti kar načelno, če ne ni možna nikdar sloga in skupno delo za skupne težnje. Mi bi želeli, da se stvar nepristransko reši. Zadložan nam piše in kot glasilo, ki resno mnenje vselej upošteva, tudi priobčujemo: „Čudno, da so se može, ki so bili prvoborniki za zadloško šolo, okrenili in so se kar najhujši politični nasprotniki združili proti njej. Obžalujemo župana, ki na vso moč tišči, naj se šola v Zadlogu prepreči. Njegov in kaplanov nasvet naj se nastavi začasni potovalni učitelj, ki bi poučeval trikrat na teden, pač ni stvarno ničvreden, kajti kdor pozna naše kraje, bo koj videl, da je to še slabše kot nič, da bi učitelj (posebno po zimi) 3 ure daleč hodil iz kraja v kraj. To je vsemo-goča obljuba. Pri nas je nad 100 otrok, ki radi preoddaljenosti niso obvezni hoditi v šolo. In kaplan jih hoče še nadalje potiskati v nevednost, da ga bodo kleli na stara leta, ko ne bodo znali ne brati ne pisati. Mi vstrajamo na zahtevi, da se v Zadlogu kot sredini raztresene podobčine, postavi šola, Črnovršci naj si pa svojo šolo razširijo, če in kakor hočejo.“

Iz vipavske doline! Novo organizovana agrarna stranka na Notranjskem zadobiva tudi pri nas čimdalje več simpatij. Tudi v naši dolini bi bila ta organizacija zelo potrebna, kajti zadnji čas je, da se probudimo ter da se politično samostojno organizujemo. Da se osnuje tudi pri nas agrarna stranka je nujno potrebno, da stopimo v stik z možmi, kateri so spravili v življenje to stranko na Notranjskem. Mi se moramo pridružiti

njim, tako, da bode enotno in celokupno delovanje rodilo pravi sad. Ker je naša dolina vseskozi poljedelska, je tudi popolnoma pravilno, da se združimo v kmetijsko stranko. — Ako si hočemo opomoči ter si pridobiti pravi ugled, se ne smemo ozirati na druge stanove in tudi na oni stan ne, kateri nastopa z vsemi sredstvi proti nam in zlorablja celo vero in cerkev v politične svrhe. Osebitno sedaj, ko imamo na pragu državnozbornske volitve, je čas, da se organiziramo ter pokažemo, da nismo več voljni se pustiti voditi na vrvi od „gospodov.“ Ne bodimo tem orožje — pravo mrtvo orožje — temveč postanimo možje, kateri si bodemo edino le sami priborili pravice, katere nam tičejo. Ker so se Notranjci dobro organizirali, razvija se volilno gibanje v njihovi kmetijski stranki kar najbolje. Pač lepo je slišati, kako da se zavzemajo kmetje za poslanca, ki je sam kmetijskega stanu. Skrajni čas je, da se zganemo tudi mi ter pričnemo z volilnimi shodi; da bodo ti shodi tudi pri nas dobro uspeli, se bodemo lahko prepričali. Ker pa še nimamo pri nas niti odborov niti društev kmetijske organizacije, naj bi se tudi v naši dolini vršili shodi, slično onemu v Bistrici. Za moža, za kojega se je izrekla kmetijska stranka na Notranjskem, smo tudi mi Vipavci. Kdor nam bode nasprotoval, pokaže dovolj jasno, da ni za kmeta, temveč proti njemu. Da se vže sedaj kriči — mesto besede božje — po cerkvah, kako in kaj naj se voli, to je pri nas domače, da se nas nazivlje vse one kateri čitamo duhu ljubljanskega škofa nasprotujoče liste, presiče — zgodilo se je v obmejni občini — to za sedaj prebolimo, ali delo naj pokaže, da nas ne bode nikdo strašil, naj bo pa še tem bolj črno. Naš apel bodi: Dvignite se Vipavci, branite svoje brente!“

Iz Črnega Vrha nad Idrijo. Vlada v Ljubljani je prošnji Narodnega izobraževalnega društva, naj se nam pošlje gozdarski izvedenec, ugodila. Najbrže pride za ta posel izbrani gozdni komisar v Postojni Rudolf Lampe v Črni vrh začetkom maja. Natančen spored objavimo pozneje. Za danes le povemo, da bode dotični dan zjutraj predavanje, popoldne pa znanstveni izlet v bližnji gozd. V interesu vseh gozdnih posestnikov je, pokazati z ogromno udeležbo, da jim je gozd, ta najboljši vir dohodkov naši občini, — nad vse pri srcu. — Božji grob se korenito prenavlja. Delo bode stalo kakih 500 K. Veseli nas, da je izročil g. župnik božji grob v prenovljenje domačinu. — Nova gostilna se nam obeta. Posestnica Klavžar v Predgrižah je vložila tozadevno prošnjo. — Vseobče odobravajo ljudje, da se je opustila nedeljska šola. Dečki in deklice od 14—16 leta hodili so menjevaje vsako nedeljo od 1.—2. ure popoldne v črnovrško šolo ponavljat krščanski nauk, pri tem pa so uganjali različne komedije. — Le ena hiša pretaka po tej šoli krokodilove solze, tam nekje pod Tisovim vrhom. Rajni previdni kanonik Lampe bi se obrnil v grobu, če bi vedel, da ima med svojo žlahto take, recimo — čudne ljudi. — 24. marca priredi social-

demokratski kandidat g. Kopač shod v gasilnem domu. Kopač je sicer kandidat delavcev in bomo kot kmetje volili kmetijskega kandidata Grudna, a čujmo ga. — Na praznik, 25. t. m. pa je ustanovni čebelarški shod pri županu Premerštajnu v Jeličnem vrhu pri Idriji. Ne bilo bi slabo, da ga obiše tudi kak Črnovrščan, saj se pečajo tudi pri nas nekateri posestniki s čebelarstvom. — „Gruden kandidira“, se veselo razlega tudi po črnovrški občini. Gruden je kmetovalec, on ve, kaj je žuljeva kmečka roka. Mož, kateremu „Domoljub“ ne more drugega očitati, kakor to, da ne bode imel časa sedeti v državnem zboru — ta mož, neomadeževan bode znal krepko zastopati notranjskega kmeta na Dunaju. Poleg tega pa je g. Gruden domačin, vsak otrok našega volilnega okraja ga pozna. Gospod Gruden je mož, kateremu lahko izkažejo 14. maja pristaši vseh strank svoje zaupanje. Ako pa pride do ožjih volitev, bodemo rekli: Na volišče vsi, do zadnjega moža, naj je kandidat že kdorkoli, Gostinčarju (Črnovršci mu pravijo Gostilničar) tistemu pometaču iz Ljubljane pa ne bode dal niti eden zaveden volilec svojega glasu, pa če ga priporoča tudi sam papež! Živijo Gruden!

Kap je zadela minulo nedeljo delavca Matija Ileršiča iz Rakeka v gostilni, za mizo. Poleg njega je sedela njegova hčerka. Ko je nekaj časa bil naslonjen na mizo kot, da bi dremal, hotela je hčerka očeta zdramiti, a bil je mrtev. Drugi dan so vpraševali ljudje, zakaj ne zvoni? Cerkovnik je pojasnil, da je treba najprej plačati, potem bo zvonil. Zakaj, to nam je jasno, saj je bil rajnik železniški delavec in kot večina izmed njih socialni demokrat. Ali ni katoliška dolžnost g. kaplan, mrliča pokopavati? Pazite kaj delate! Ali se bo treba podati v Ricmanje in v Idrijo prosit za civilni pogreb?

Iz Rakeka. Že večkrat sem čul želje mladeničev in mož tičoče se prostovoljnega gasilnega društva na Rakeku. V resnici je prostovoljno gasilno društvo na Rakeku sedaj ravno tako potrebno kot pred nekaj leti. Leta 1888 so blagoslovili novo brizgalnico, načeloval je društvu g. Ernest Hieng. Žali bog, danes v društvu ni več življenja. Marsikateri prijatelj društva vprašuje, kaj je sedaj z orodjem in obleko? Težko je odgovoriti na to vprašanje, saj se orodje in obleka več ne uporabljata, tudi shramba se bo menda kmalu porušila. Res žalosten je pogled na vse te stvari! Kaj bomo počeli v slučaju požara na Rakeku? Rakovčani, čas je, da se zopet zdramimo ter postanemo vneti, vrli gasilci! Pri društvu se pa ne sme gledati le na pijačo! Če opazujemo, kako lepo se v drugih krajih razvija gasilstvo, mora nas to pač spodbujati, da se predramimo. Torej na delo ter bližnjemu na pomoč!

Rakovčan.

Domača živinoreja. V zadnji številki Vašega cenjenega lista ste pisali da se je v Cerknici prodal vol za ceno 600 K. Še za višjo ceno je prodal posestnik Martin Devet iz Slavine par volov na semnju v Št. Petru, namreč za 1270 K, kar naj bode v spodbudo živino-

rejcem. Pripomniti je še, da sta bila vola domačega hleva.

Od Pivke. Dan za dnevom bolj glasno zavedno občinstvo obsoja grdo in nesramno zabavljanje „Domo-ljuba“ in duhovnikov proti naprednjakom in učiteljskemu stanu. Tako zabavljanje krađe čast in poštenje učiteljskemu stanu, izpodkopuje mu ugled in dobro ime in dela prepir in sovraštvo v občini in župniji. Posebno se pa odlikuje z enakim zabavljanjem kurat v Trnju, kajti ta gospod v polni ljubezni do bližnjega po vzgledu in vzvišanih naukih tistega, ki je priporočeval ljubezen do bližnjega uže od božiča skorej slednjo nedeljo pridiguje o svobodni šoli, katero opisuje nevednem ljudem, kot šolo, ki hoče vsakemu vero zatreti. Zagotavljal je poslušalce, da bodo tudi pri nas takoj drugo leto upeljane iste postave kakor na Francoskem, če bodo volili pri občinskih (!) volitvah „brezverske“ može. Podirali da bodo oltarje, vrgli bodo iz šole križ in odpravili krščanski nauk. Tako se razlaga verski nauk v cerkvi v Trnju. Ker pa nevedno ljudstvo misli, da tudi učitelji res na to delajo, zatorej so vse oči obrnene na gospodično učiteljico, kar je za njo zelo neprijetno. Ko se pa iz cerkve domov vrača, jo občinstvo pozdravlja z prijaznimi besedami: „Danes ste se jih pa nabrali“. Zadnjo nedeljo je bila učiteljica primorana radi takih neslanih zabavljic celo med pridigo, cerkev zapustiti. Razumni možje in žene se splošno že pritožujejo, da se vedno pridiguje o stvareh, katerih ljudstvo ne razume. Želeti pa bi vendar bilo, da bi se dobile kake postave, da bi se ljudje saj v cerkvi ne žalili, kajti vedno hujskanje in zabavljanje v cerkvi bi utegnilo slabe nasledke imeti. — Pivčanje.

Iz Hotedršice. Poročalo se je že od nas v „Notranjcu“, koliko škode so nam letos napravili zajci pri sadnih drevescih. Človek, ko ogleduje do meter visoko oglodana drevesca, se mora zjokati. Oglodano je, kakor da bi zlobna roka nalašč z nožem obrezala. Trud mnogih let je uničen in upanje, da si bode kmet z dobrimi sadnimi letinami opomogel, je splaval po vodi. Kriva pa je temu seveda občina, največ, ker daje lov za več let v najem. Naj ne gleda prihodnjič za tiste kronce, ki jih dobi za lov. Ali ni več vredna škoda, ki jo napravi divjačina, bodisi po zimi ali po letu, ko se pripeti, da popolnoma uniči kmetu ves fižol, korenje i t. d. Naj tudi ne daje lova v najem raznim bogatinom, ki potem ugiblejo kje bi dobili zajce iz družih krajev, da bi si tako še novo pleme zaredili. Lov naj ima občina sama, ali ga naj pa kupi kak domačin, ki bi res kaj pobil zverino, ne pa redil, kakor delajo sedanji najemniki lova. Kedaj se pa bode tudi spremenil lovski zakon? Naj bi vendar enkrat poslanci se zjedini, da bi predlagali ta kmetijstvu prekornostni zakon. Seveda sedaj obračajo krivdo drug na drugega, da so nedelavni. Naravnost rečeno imajo pa vsi skupaj gluha ušesa, kadar je za pomagati kmetu-trpinu.*) — Sveti Matija led razbija, pravi star pregovor. Večkrat se je ta tudi ure-

*) Iz tega dopisa je razvidno zopet, kako nujno potrebno je, da se kmetska stranka krepko oglasi za nov lovski zakon.

sničil; letošnja zima ga pa hoče popolnoma na laž postaviti. Od sv. Barbare že leži sneg in vedno hud mrz. Bati se je, da spodgnije vsa ozimna setev. Bog ne daj! — V Novem svetu so videli dne 13. t. m. že velikega modrasa, dasi je bilo ta dan zelo mrzlo. Snega pa še, nad dve pedi. — V soboto 2. t. m. dopoldne, je bil v Novem svetu precej močan potresni sunek. — Za nadučitelja v Hotedršico je imenovan, gospod Franc Musar, sedaj učitelj pri D. M. v Polju pri Ljubljani. Zadnjič se je pomotoma poročalo, da pride nadučitelj iz Litije. — V naši občini letos sploh vsem, zelo primankuje sena. Vzrok je moča potem pa suša, ki je bila lansko leto, da so ljudje zelo malo si napravili krme. — V Ameriko so se odpeljale 19. t. m. iz naše vasi tri osebe iskat si — sreče. Bog ve, če jo najdejo. V Ameriki pa je umrla, Frančiška Merlak, doma iz naše vasi. Bodi ji tuja zemljica lahka.

Narodno gospodarstvo.

Zamakanje sadik v gnojaku. Zamakaj vsak dan sadike z vodo, ki je na solncu prestala. Ne zamakaj če pripeka solnce, a tudi ne prezgodaj zjutraj ali prepozno zvečer.

Solnce osmodi lahko nežne gnojakeve sadike. Začetkoma naj zato leži pri prezračevanju slamnica na oknih. Pozneje odpiramo gnojak širje, po noči in po dnevi ga ne zakrivamo več. Previdno ravnanje je tu na mestu.

Če bi se gnojak pričel ohlajati, je treba obnoviti gnoj, s katerim smo zapažili gnojakov obod.

Potrata v gospodarstvu. Kdor pušča gnojnico odtekati z gnojišča, je skrajno malomaren gospodar ali pa ne ve, koliko je vredna gnojnica. Scalnica sama je že bogata dušika, gnojnica pa ima v sebi še snovi iz gnoja, ki jih je raztopila v sebi.

Gnoj v kupčkih, kakor smo ga zmetali na gnojišče, nima pomeña. Kdor hoče, da se ne izgubijo iz gnoja za gnojenje najvažnejše snovi, naj z blatom in steljo dobro pomeša še scalnico.

Še premalo znan cen gnoj je kompost. Primeren prostor zanj je blizu gnojnične jame, ker ga je treba zalivati (kakor tudi hlevski gnoj) pogostoma z gnojnico. Da se gnojnica ne zaceja v zemljo, napravimo neprodorna tla iz gline. Kompost napravljamo, če mešamo vse odpadke n. pr. smeti, sip starega zidu, pepel, kosti, plevel itd. Plastoma razprostiramo te tvarine po kupu. Važno je, da primešavamo kupu večkrat stranišni gnoj.

Kompost mora biti vedno vlažen. Po potrebi ga je zato treba zalivati z gnojnico. Da se gnojnica ob straneh ne odceja, napravimo v vrh kupa jamo. Krog njega izkopljemo jarek za deževnico.

Gnoj ne sme ležati v luži. V takem gnoju se napravlja čisti dušik, ki vhaja nevidno. Tudi presuh gnoj ni dober. Da ga ohranimo vlažnega, ga polivamo z gnojnico. Ob vročih dnevih je treba gnoj vsak dan

z gnojnico polivati. Če je gnojišče dobro narejeno, se gnojnica, koje gnoj ne popije, odceja v gnojnično jamo.

Če izvozimo gnoj, moramo odrezavati gnojišče od zgoraj navzdol, da se gnoj z vrha, ki je še slamnat, pomeša s spodnjim. Napeljani gnoj je najboljše precej raztrositi. Kjer pustimo kupčke delj časa ležati, rastejo vsi sadeži preveč dobro, žito celo poleže na takem kraju, na drugih mestih pa le slabo raste, ker ostane zanje le izpran gnoj.

Špinačo, peteršil in druge zelenjave že sedaj lahko sejemo na vrt. Nikakor pa še ne smemo saditi kumar in buč. Tudi za fižol je zdaj čas še prezgoden. Najprej se mora zemlja ogreti in vreme mora biti delj časa toplo. Če se bojimo, da bi zmrznile mlade rastline ponoči, jih je treba čez noč pokriti z dvema deskama, katere postavimo (kakor streho) nad nje.

Kokoši na sosedovem vrtu. Koliko neprijetnega prepira so že povzročile! Da ne bodo tudi letos tjekaj vhažale, treba je plot povišati s 75 cm dolgimi remeljni, na katere nategnemo 3 vrste žice (25 cm narazen). Remeljne postavimo poševno proti notranji strani. Kadar vzleti kokoš, se dotakne žic in pade nazaj.

Kaj dosežemo, če skrbimo za drevesca. Posestnik s kmetov piše: Na vrtu imam pritlikovo hruško, ki je bila pred 7 leti vsajena. Prvo leto je imela par cvetov, a ti se niso razvili v sad. Ker se za drevesce nihče ni brigal, je bilo čez par let že popolnoma podivjano. Spomladi niti cvetelo ni več. L. 1903 je prišlo drevesce v mojo last. Najprej sem ga obrezal, potem sem skušal tla krog njega poboljšati. Krog in krog sem prekopal zemljo, napravil jarek in ga napolnil s starim kravjekom. Ta jarek nisem napravil blizu debla, ampak tam, kjer se skončujejo najmanjše koreninice drevesa. Zrahljal sem zemljo še parkrat in že drugo leto videl, da drevesce mnogo lepše raste. Poleti sem drevesce še enkrat obrezal. Kako vesel sem bil, ko sem zapazil, da so se začele razvijati na hruški sadne veje, ki so kazale, da bodo kmalu rodile. In res! L. 1905 se je po 6 letih na drevescu zopet razvilo cvetje, l. 1906 pa sem dobil od drevesca že kakih 100 hrušk. Letos upam doseči isto.

Koža domačih zajcev. Od kuncev dobivamo prav dobro in trajno kožuhovino, če ravnamo s kožo pravilno. Najprej pogledamo, ali je koža čista, krvave lise je treba izprati z vodo. Takoj potem pribijemo meh na desko v zračnem prostoru, ne pri peči. Na znotraj obrneno dlako, zunanjo stran pa dobro nasolimo. Sol prepreči gnilobo. Zakaj, če začenja dlaka v koži gniti, izpade pri strojenju. Namesto soli je dober tudi galun. Kadar imamo več kož, jih oddamo strojarju. Da bi strojili sami, se ne izplača, ker bi napravili svoje delo slabo, tudi če imamo najbolj natančen popis.

Po svetu.

Štrajk duhovnikov. Iz Lvova se poroča, da v Stanislavu v katoliški cerkvi štrajkajo duhovniki-vikarji.

Zahtevajo, da se spremene različni predpisi glede njih opravila. Vsled štrajka je cerkev prišla v neprijetne položaje in tamošnji župnik je moral v pomoč najeti več penzionistov in volonterjev.

V 10. urah 1200 km. Društvo „Elektrik Line“ v Ameriki namerava zgraditi električno železnico med Čikago in New Yorkom z brzino 120 km v eni uri.

Pri kuhanju zajuterka je zgorela 67letna Ana Vundzam. Prišla je ognju preblizu tako, da ji je pričela obleka goreti. Njen soprog, 81letni starček, je ležal še v postelji in ni mogel vstati. Pretresljivo je vpil na pomoč. Sosedje so prihiteli, toda žena je bila vže mrtva. Rešili so le starca, ki je bil tudi v nevarnosti, ker je bila vsa soba polna dima in smradu.

Fonograf kot priča. V Bruslju je najel ondoten odvetnik stanovanje. Kmalu pa je spoznal, da mu tu zaradi strašnega šundra in ropota, ki ga povzročujejo druge stranke v hiši, ni mogoče delati. Posestnik hiše ni hotel skrbeti za mir, a odvetniku vendar tudi ni dovolil se izseliti. Odvetnik je zato gospodarja tožil. Da bi prepričal sodnike, kako glasno je v njegovem stanovanju, je vjel s fonografom neprijetno ropotanje. Pred sodiščem pa se je oglašil fonograf kot priča in ti strahoviti glasovi so vplivali na sodnike tako, da so odločili, da je odvetnik opravičen, se takoj izseliti.

Eksplozija v vojni luki. Pred kratkem se je v luki v Tulonu dogodila velika nesreča, eksplodirala je ladija „Jena“. O nesreči se poroča sledeče: „Jena“ je manevrirala izven luke, kar so na nji opazili ogenj ter naglo pluli nazaj v luko. Ko so dospeli vanjo, je ladija eksplodirala. V luki je nastal velikanski požar, ki se je naglo širil. Zgorelo je 8 magazinov in skladišče podmorskih ladij. Škoda je neizmerna. Kakor vojno ministrstvo objavlja, je bilo uslužbenih na „Jeni“ 630 oseb. Ves Tulon je v žalosti. Kavarne in gledišča so zaprta. Vsi časniki so se bavili s to nesrečo, ter so izražali sočustvo za ponesrečence.

Uzori zamorcev. Tudi zamorci imajo uzore in sicer ravno tako malenkostne uzore, kakor jih mnogokrat najdemo pri kulturnih narodih; nekateri narodi ljubijo tolsto, drugi bolj nežno postavo; pri zamorcih ob Zambeziju pa ljubijo dolg, tenak vrat. Z največjo vstrajnostjo se trudijo pomagati v tem oziru nepopolni naravi. Zamorke uporabljajo sredstva, ki pripomorejo, da dobe žirafi podoben vrat. Že v zgodnji mladosti polože jim okrog vratu širok, železen obroč, ki raztezuje vrat. Od leta do leta, kakor se širi vrat, premenjajo obroče s širjimi, dokler vrat ne zadobi zaželjene dolgoti. Ta ni ravno neznatna: vrat, ki ima dolžino cele glave ni redek, a dobe se tudi še daljši.

Kandidatje nimajo pristopa. V mestu Hartberg je župan na lepakih povabil volilce k shodu dne 6 t. m. Program se je glasil tako-le: 1. Določitev kandidata. 2. Sestavljanje volilnega odseka. Nazadnje je bila natisnjena opomba: Oni, kateri se potegujejo za mandat, so pa izključeni od tega shoda. Ta pa ni slaba!

Bratcu iztaknil oko. Strašna nesreča se je prigodila v Šenavu na Češkem. V odsotnosti starišev je sunil 2 letni sinček svojemu 8 tednov staremu bratcu nož v oko. Mati, ki je takoj pritekla vsled strašnega vpitja v sobo, je izvlekla nož, kateri je globoko tičal v glavi. Otroka ne bo mogoče rešiti.

Denarne pismonoše v Nemčiji bodo dobili v kratkem revolverje, da se lahko postavijo v bran, če jih kdo napade. Državni pošni urad se je odločil za to naredbo, ker so se v zadnjem času pomnožili roparski napadi na denarne pismonoše.

Francosko. Razpor med državo in cerkvijo se bliža koncu. Začele se bodo sklepati pogodbe med občinami in župniki. Vse cerkve in vso cerkveno premoženje postane last občin, a te sklenejo z župniki pogodbo, da smejo rabiti župniki vse za bogoslužje za dobo 18 let.

Maščevanje varanega moža. Blizu Reke je delavec Anton Širola, ki je prišel iz Amerike, ustrelil ženo, ker mu je bila za časa njegove odsotnosti nezvesta. Nato je ustrelil še sebe.

Čez devet let spet vidi in sliši kmet Franc Žunter v Prečni v Slavoniji. Pred 9 leti je nenadoma izgubil vid in sluh. Ker je bil reven, ni šel k nobenemu zdravniku. Zdaj je spregledal in zaslišal.

Dolgovi našega cesarstva. Na plačevanje obresti in odplačevanje dolgov je potrebovalo cesarstvo leta 1905 434,296.809 K. Za splošni državni dolg (5 in pol milijarde K) se je porabilo 237 in pol milijona. Dobro lezemo v dolgove.

Za kratek čas.

O joj! Mož (prvi dan po poroki): „V tvoji ženitni ponudbi sem bral, da imaš 800 kron, kje pa so?“ Ženica: „Oh vse sem izdala za inserate.“

Nezaslišano. Sluga: „Časnik smo dobili nazaj z opombo, da je naročnik umrl.“ Urednik: „Kaj? Zdaj sredi leta!“

Slabo jo pozna. Lahkoživček: „Pomisli prijatelj, ravno ko sem deklico objel in poljubil, pride moja stara.“ Prijatelj: „No ta je pač onemela od presenečenja.“ Lahkoživček: „Če to misliš, pa moja staro slabo poznaš!“

Težavno. Častnik, enoletnemu prostovoljcu, ki se uči jahati: „Zdaj pa le hitro dol s konja, da si sami ogledate, kako nerodno sedite na njem!“

Prijateljstvo. A: „Ali je gospod, ki ti je dal smodko tvoj prijatelj?“ B: „Tega še ne vem. Je še nisem zapalil.“

Ljubeznjivo. Mož (opoldne): „Ti si pa danes vzela premalo salate, ljuba ženka.“ Žena začudeno: „Premalo?“ Mož: „Da, jaz mislim namreč v razmerju z jesihom, ki si ga vlila nanjo.“

Loterijske številke.

Trst, 16. marca 23 14 35 45 77
Praga, 20. marca 11 71 43 8 54

— Kupi se —

mlad osel ali tudi oslica

katera je pred kratkim odstavljen, tako da se sedaj že sama krmi. — Ponudbo z ceno na naslov:

Karol Jelovšek, Vrhnika.

— 1 milijon —

triletnih, lepih, močnih in nepresajenih

smerekovih sadik

katere so zrastle na Krasu, ima naprodaj po 4 K 50h 1000 komadov

Josip Dekleva, posestnik v Postojni
štef. 118.

Oves semenski „Willkomm“

dobi se od 100 kg dalje po 26 kron prosto Ljubljana. Trgovci dobe znižane cene.

M. Lavrenčič, Šiška pri Ljubljani.

Rašelj. Kdor tega ne uvažuje, se pregreši na svojem lastnem telesu! Kaiserjeve prsne karamele s tremi jelkami. Zdravniško preizkušeno in priporočeno proti kašlju in hripavosti, kataru, zaslizenju in kataru v požiralniku. 5120 notarsko poverjenih izpričeval potrjuje, da drže kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vinarjev.

Škatljica 80 vinarjev.

Zalogo ima

J. Hus
lekarnar v Vipavi.

Prsni sirup proti kašlju, hripavosti itd.
steklenica 1 K 40 v.

Čisto, belo ribje olje,
steklenica 1 K, velika 1 K 80 v.

Mazilo proti trganju in revmatizmu,
steklenica 1 K.

Mazilo proti ozebkom
1 lonček 70 vin.

Razpošilja

lekarna Hus v Vipavi.

Prostovoljna razprodaja.

Dne 26. marca 1907 se bode prodalo

40 glav goveje živine (Pincgavske pasme)

(med temi: breje krave, telice, biki in živinčeta) na prostovoljni javni dražbi proti gotovemu plačilu. Kupljeno je takoj seboj vzeti.

Dražba se prične označenega dne ob 10 uri dopoldne pri posestniku

Josipu Dekleva v Postojni h. št. 118.

BIKA

12 mesecev starega (Pincgavske pasme), 132 cm visok
proda po dogovorjeni ceni

LEONHARD DEL-LINZ.

— Razdrto. —

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

● **zobozdravnik** ●

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

AMERIK. ZOB.
Vsa zobotehnična dela

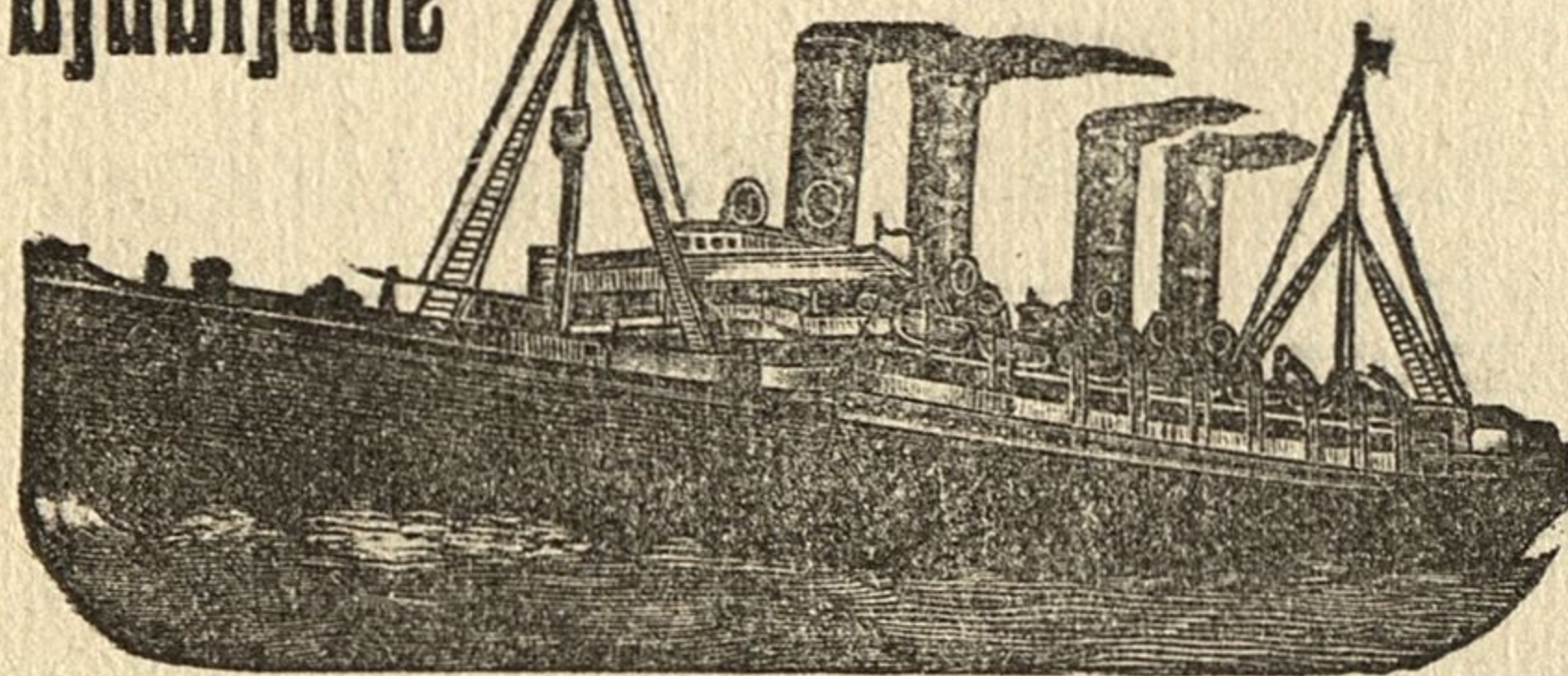
AMERIK. ZOB.
v v. kance. stoljeh

O. SEYDL izvršuje.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

iz Ljubljane v New-York

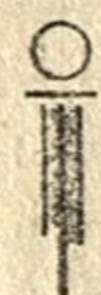
vozi se najcenejše s prekrasno opremljenimi ekspresnim parobrodi, takozvanimi

cesarskimi brzoparniki

Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm in Kaiser Wilhelm der Grosse, kateri so največji in najvarnejši na svetu.

Vožnja po morju traja samo 5 do 6 dni.

Zdatne ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur nemudoma in brezplačno

EDVARD TAVČAR v Ljubljani

št. 35, Kolodvorske ulice št. 35,

nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Pozor!

Pozor!

Kupci in prodajalci!

V svrhu povzdige in izboljšanja dveh že običajnih semnjev

na Colu (Podvelb) pri Vipavi

in sicer na sv. Urbana dan in kvaterni četrtek v mesecu septembru vsacega leta vljudno vabi podpisano županstvo vse kupce, kakor tudi prodajalce živine in sploh trgovce na zgoraj omenjena dneva na obilen obisk.

Naša občina se nahaja ravno na razpotju ter je pričakovati najboljšega uspeha.

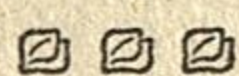
Županstvo na Colu,

dne 14. marca 1907.

Notranjska posojilnica v Postojni

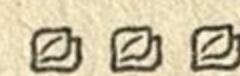
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.